

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ioannis S. R. E. Cardinalis Bona Opera Omnia

Tribus Tomis comprehensa

De Divina Psalmodia, Ejusque Causis, Mysteriis, Et Disciplinis, deque variis Ritibus omnium Ecclesiarum in psallendis Divinis Officiis, Tractatus, Historicvs, Symbolicvs, Asceticvs. Sive Psallentis Ecclesiae Harmonia - Opus novum, & curiosum, ac multiplici eruditione illustratum ... Operum ...

Bona, Giovanni

Parisiis, 1678

Cap. XV. De Psalmis Gradualibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9929

CAPUT XV.

DE PSALMIS GRADUALIBUS.

§. I.

Quindecim Psalmis Gradualibus totidem gradus Christianæ perfectionis indicari. Vita spiritualis triplicem esse statum. De ascensione mentis in Deum. Quindecim anima dignitates ex Abbate Cellensi.

I. **Q**UINDECIM Psalmi Graduales à 119. usque ad 133. quartis Quadragesimæ feriis præscripto in Breviarii ritu recitari debent. Quia enim hisce diebus decet nos solito sanctiores esse, Psalmos istos ad consuetæ servitutis pensum adjungimus, quibus etiam monemur ad vitæ spiritualis perfectionem quibusdam veluti gradibus ascensum parari. Meminit horum Psalmorum, eorumque ritus (a) Radulphus Tungrensis, (b) Ardo Monachus in vita sancti Benedicti Anianæ Abbatis refert ipsum instituisse, ut ante nocturnam synaxim quinque Psalmi à Monachis recitarentur pro omnibus fidelibus in toto orbe terrarum vivis: tum quinque pro omnibus defunctis, totidemque pro iis, qui nuper defuncti erant. Sed an isti fuerint Psalmi Graduales, non liquet. Ipsâ autem Cantica graduum terna oratione distincta noctu à Monachis recitata apud Bollandum in vita S. Joannis Gorgiæ Abbatis cap. 9. die 27. Februarii commemorantur. Hic verò obiit anno 962. Ante Pium V. quotidie in Quadragesima recitabantur, ut notat Gavantus, & in antiquo usu Cluniacensi singulis anni diebus; itemque in veteri Breviario Vallis umbrosæ in omni die feriali. Græci Psalmos graduales concinunt omnibus diebus Quadragesimæ (præter-

a Radulph. prop. 21. b Sex. syn. can. 51.

quam Sabbatis, & Dominicis, & in die Annuntiationis) quibus utuntur mysteriis ante sanctificationis, de qua re extat Canon sextæ Synodi in Trullo. Post quos psallant Idiomelon diei, & Martyricum, & tria similia Triodii, & tria Calendarii, sive Menæi, ut haberentur in eorum Typicis, & Euchologiis. Hæc autem distinctio graduum, sive à gradibus templi Salomonis desumpta sit, sive ad vocem gradatim in cantu exaltatam pertineat, sive reditum de captivitate Babylonica in Hierusalem, aut aliud quidpiam secundum historię fidem respiciat; quod spectat ad spiritualem intelligentiam, mysticis animæ ascensionibus à sanctis Patribus (c) Hilario, Augustino, Chryostomo, Gregorio Magno, itemque à Cassiodoro, Remigio Antissiodorensi, & aliis applicatur. Ad supremum charitatis fastigium non nisi per gradus pervenitur: motus enim, & conatus humanæ voluntatis, sicut ad alia omnia, ita etiam ad perfectionem non repente fit summus. Notandum est autem ex Brunone Astensi in Psalmum 119. quod cum quindecim sint Psalmi Graduales, non dicimus primum gradum, secundum gradum, tertium gradum; sed unusquisque vocatur Canticum graduum, quasi unusquisque tanti sit, ut per se ad id quo tenditur ascendentem perducere possit. Cantica graduum, inquit (d) Arnobius, Cantica Ascensionum sunt: veluti si alicui, qui in foveam ceciderit ponatur scala, ut inde ascendendi capiat facultatem. Hæc est scala, quam Patriarcha Jacob vidit in somnis, per quam, ut scribit (e) Theophilus Alexandrinus, diversis virtutum gradibus ad superna conscenditur. Pulchrum spectaculum, ait (f) Richardus Victorinus, videre hujus scalæ scalarum modo congruo, proportionaliterque locata, & usque in summum ordinatæ distinctionis continuatio-

c Hilar. pict. proœ. in Psal grad. Aug. in eisdem psalm. Chryst. in Ps. 119. Greg. in ps. 119. Cassiod. & Remig. in ps. 119. Jacob. Alvarez de vita spirit. lib. 2. parte 1. cap. 9. d Arnob. in ps. 119. e Theoph. ep. 1. pasc. f Rich. de ext. mali. tr. 3. 16.

ne producta, ut paulatim se animus ad superiora promoveat, provectionisque gradibus semper ad altiora conscendat, donec Dominus innixus scalæ videatur.

II. Nascitur charitas divina operante misericordia, cum nata fuerit nutritur, nutrita crescit & roboratur, roborata perficitur. Hinc (g) Theologi communiter post Dionysium Areopagitam ex muneribus Angelorum, quorum actus Hierarchici sunt purgare, illuminare, & perficere, vitæ spiritualis statum triplicem faciunt, Incipientium, Proficientium, & Perfectorum, quorum primi purgantur, secundi illuminantur, postremi perficiuntur. Cebes Thebanus insignis Philosophus Tabulam finxit in templo Saturni, in qua miro artificio tres ambitus posuit, per quos tres isti gradus non incommodè intelligi possunt. Nam cum vitii seductus homo in primo ambitu describitur, in secundo post purgationem ad virtutes introducitur, ac deinde ad beatitudinem pervenit, à qua gloria, & honore coronatur. Ecclesia verò Psalmos graduales recitandos proponens in tres ordines dividit, qua partitione tres status vitæ internæ designantur. Et primus quidem quinquarius incipientibus convenit, secundus proficientibus, tertius perfectis. Nicolaus Londanus tractatum edidit ad Pium V. de reversione animi in cælum sumpto è Psalmis istis argumento. Robertus Bellarminus sacræ purpuræ decus eximium librum scripsit de Ascensione mentis in Deum, quem ad similitudinem quindecim Psalmorum gradualium in totidem gradus distinxit. Hic liber legendus ab illis est, qui invisibilia Dei per ea quæ facta sunt intelligere cupiunt, & mysticos ascensionum gradus non tam cognoscere, quam ascendere peroptant. Deus enim, inquit (h) Basilius Seleuciæ Episcopus, cum res creatas in modum scalæ adaptaverit, per eas sui amantibus ascensum ad se extruxit. Verus Philosophus ille est, qui è rebus creatis ad increata novit assurgere; & de

g S. Th. 2. 2. q. 183. art. ult. Dionys. c. 3. cæl. hier. h Basil. Sel. or. 1.

380 DE PSALMIS GRADUALIBUS.
his quæ videntur scalam sibi facit ad invisibilia ascen-
dendi. Quare sapienter Severinus Boëthius vestem
Philosophiæ in modum scalarum intextam describit
initio doctissimi libelli de ejusdem Philosophiæ conso-
latione. Felices illi, quibus vertitur in scalam, quod
aliis esse solet in ruinam: quibus aspectus creaturarum
fit scala ascensionis, non lapsus dejectionis.

III. (i) Abbas Cellensis quindecim animæ digni-
tates, quasi quosdam gradus perfectionis ejus, enume-
rat, è quibus ipsa corrumpitur per peccatum, & ad quos
per pœnitentiam revocatur. Est enim anima, ait ille,
puella generosa, tenera & delicata, formosa & can-
dida, ignara doli, laboris insueta, virtutum capax,
damnatrix vitiorum, artium inventrix, constans in
amore, verax in promissione, larga in donatione, so-
cialis ad cives, affabilis ad omnes. Ab his dignitatibus
totidem gradibus excidit miserabilis anima. Nam, ut
idem subjungit, rapitur puella: ô crimen! generosa
ancillatur: ô pudor! delicata laceratur: ô pietatis
naufragium! formosa denigratur: ô damnum pulchri-
tudinis! obscuratur candida: ô gloriæ convitium!
ignara doli fraude seducitur: ô justitiæ exitium! insue-
ta laboris labore atteritur: ô miserationis exilium!
capax virtutum virtutibus evacuatur: ô exclusio bo-
norum! vitiatur damnatrix vitiorum: ô commutatio
dæmonum! inventrix artium inventorum obliviscitur:
ô ignaviæ pabulum! in amore constans instabilis
invenitur: ô naturæ lubricum! verax in promissione
quotidie mentitur: ô peregrinationis invium! in do-
natione larga in avaram vertitur: ô exsiccatio venarum!
socialis sine fœdere: ô vitæ corruptionem! affabilis
infrunita redditur: ô coagulum dilectionis vastatum!
O clementia creatoris eripe illam de ore leonis, re-
stituere illi statum libertatis, repone in delitiis pristinis,
reforma deformatam, renova obscuratam, libera de-

i Lib. de Panib. cap. 4.

ceptam, amove laborem, redde virtutes, cura vitia-
tam, doce oblitam, confirma lapsam, pone in verita-
tis via, destrue avaritiam, fœdus societatis constitue,
affabilem redde. Ecce anima quindecim gradibus,
quibus peccando corrueras, pœnitendo azima sincerita-
tis recipies. Quot namque casibus à Deo recessimus,
tot gradibus virtutum ad ipsam Dei virtutem pennis
desideriorum revolamus. Hactenus Petrus Cellensis.
Sunt & alia quindenarii numeri mysteria haud indigna
solerti disquisitione; sed suscepti operis ratio ad ea tan-
tum edisserenda me cogit, quæ mysticas animæ ascen-
siones respiciunt. Scalam igitur erigo ad Deum, qua-
lem finxisse Cosingam Junonis apud Thracas Sacerdo-
tem scribit (k) Polyænus. Hic enim cum Thracese ejus
imperium detrectarent, ligneas scalas quamplurimas
construi, atque alias aliis imponi curavit, quibus in
cœlum ad Junonem ascenderet plebis contumaciam
accusaturus. Quo facto stupidam gentem ita perculit,
ut se in posterum obedientem fore jurejurando firma-
ret. Hunc ascensum, quem ille ementiri potuit, non
autem perficere, ego quindenis gradibus præparo,
quibus ad verum Numen subvehente sapientia conscen-
damus. Optimè Joannes (l) Climacus, Omni arte,
omnique studio quisque uti debet, ut lutum hoc à
terra elevans in Dei solio collocet. Nullus verò diffi-
cultatem causetur ascensus; via enim, & janua cun-
ctis aperta est.

M E T R V M X X X I I I .

TV magne cœli rector, & mundi arbiter,
Tremende, sempiternæ, incluctabilis,
Idem severus ultor, & clemens pater,
Immensa rerum spatia qui nutu regis,
Cui servit Orbis, Trinus, ac unus Deus.

k Lib. 7. Stratagemat. l gr. 26.

Da celsa virtutum juga, & superum choros
 Transcendere. Obsident iter vepres mali,
 Et densa tribulorum seges: bellum ferox
 Intentat hostis, fingit & vanos metus.
 Sed, te juvante, per rubos, & per truces
 Spinās iter parabo: me nullus labor,
 Pericla terrent nulla, sunt dudum mihi
 Hac tela prævisa. Adjuva audentem Deus,
 Serena donec fulgeat mihi dies,
 Qua sistar innocens, & omnis inscius
 Labis tuo conspectui. Quid hic moror,
 Et hæctenus mortalium sordes colo?
 Vos nubila super solis, & Lunæ vias
 Me citius erigite volatu præpeti.
 O me beatum! Iam mihi tellus perit,
 Et regna decrescunt, suum mundi globus
 Vanescit in punctum. O veneranda Numinis
 Præsentia! ô cœli coruscantes faces!
 Perenne vitæ gaudium, verum decus,
 Et clausa nullo margine voluptas! dies
 Quem nulla temerat nox, bonorum fons patens!
 Vinam semel vestris receptus sedibus
 Quiete vera perfruar. Tu ne cadam
 Adsis Pater. Gravi ruinæ est proximus
 Quicumque sine te ad sidera ascensum parat.

§. II.

Quinque gradus Incipientium: omne mortale, omne veniale
 crimen deserere: divitias, ac dignitates contemnere: pra-
 vos metus cohibere: proprium iudicium, & propriam vo-
 luntatem abnegare. Quæ sint purgati animi indicia.

I. **A**dsis huc igitur fidelis homo, quicumque es,
 qui in hac valle lacrymarum ascensiones dis-
 posuisti in corde tuo; Huc adsis, & cœlum suspice,

ad quod erecta te ducit statura : Cœlum contemplare ,
ad quod oculis, manibus, totoque corpore assurgis. Hoc
consilio divina manus, ut (a) Theophilus Protospa-
tarius eleganter notavit, hominem sic effinxit, ut ere-
ctus, aut sedens vitæ negotia obiret ; pronus autem,
& supinus nihil prorsus faceret. Nimirum ut liqueat
actiones nostras à terræ fœcibus removeri oportere, de-
bereque hominem vita, & moribus esse *ὄψιν ὁσκόπων*,
instar piscis, qui hoc nomine insignitur, quod semper
•culis cœlum aspiciat. Rectè (b) Manilius.

*An quoquam genitos nisi cœlo credere fas est
Esse homines ? projecta jacent animalia cuncta
In terra, vel mersa vadis, vel in aëre pendent :
Omnibus una quies venter, sensusque per artus.
————— At homo stetit unus in arcem
Erectus capitis, victorque ad sidera mittit
Sidereos oculos, propiusque adspectat olympum ;
Cognatumque sequens corpus, se querit in astris.*

Ipsi ergo sibi renunciant, ait (c) Lactantius, seque
hominum nomine abdicant, qui non sursum aspiciunt,
sed deorsum. Spectare nos cœlum Deus voluit, uti-
que non frustra, sed ut Deum, cujus sedes il-
lud est, quoniam oculis non possumus, animo con-
templemur. Juvat autem velut in aliqua sublimi spe-
cula constitutum, unde universi exaudire possint, Per-
sianum illud proclamare :

O curvæ in terras anima, & caelestium inanes.

Cœlum potius intuemini, ad cuius spectaculum vos
excitavit ille artifex verus Deus. Ille vobis sublimem
vultum dedit, vos in terram curvamini, & altas men-
tes ad inferiora deprimitis, tanquam vos pœniteat non
quadrupedes esse natos. Hoc verò sanctioris vitæ ini-
tium est, hic primus gradus, à terra sursum elevari, &

^a Theophil. Protospat. lib. 1. de hominis fabrica c. 9. ^b Manil. circa fin.
l. 4. Astronomic. c Lactan. div. inst. l. 2. cap. 1. & 2.

hac optima sententia stabilire cor, ut mori potius optes, quam gravioris peccati macula fœdari. Hunc primum gradum nonne agnoscis in primo Psalmo? Terrena vitia derelinquens Propheta petit liberari à tribulationibus ingruentibus, à labiis iniquis, & à lingua dolosa. Qui enim incipit Deo servire, licet cum his qui oderunt pacem se semper pacificum studeat exhibere; ab illis tamen quasi hostis, & malè suadens venenatis detractionibus gratis impugnatur: quare cognoscens se cum malis habitare mundi hujus durissimum incolatum detestatur.

II. Emundatus in hoc primo gradu à gravioribus noxis gressum promovet ad secundum. Is est non tantum à culpis, quæ occidunt animam, sed etiam à levioribus abstinere. Scio quidem natura omnibus insitum esse (sic loquitur *(d)* maximus Historicorum) ut & privatim, & publicè peccent: nullam esse legem, quæ homines ab hoc naturæ vitio prohibeat. Scio etiam sententiam esse ejus discipuli, quem diligebat Jesus: *(e)* *Si dixerimus quoniam peccatum non habemus, ipsi nos seducimus & veritas in nobis non est.* Sed scio quoque non debere negligi venialia delicta, quæ in hac mortali vita omnino vitari non possunt. Quamvis enim à Catholica fide censeatur alienum cum Origene, & Evagrio impeccantiam asserere; quamvis item homini justificato absque detrimento justitiæ peccata insint venialia: tibi tamen, qui in via Domini progredi cupis, necessarium est, ut quantum te Dei gratia promoverit, vel levissimas criminum umbras devites. Dum enim otiosa, ait *(f)* Bernardus, tanquam minima spernimus, ad turpia, atque inhonesta dilabimur. Idem alibi. Neque hic possumus penitus esse sine peccato, & miseria: possumus tamen gratia juvante nec peccato superari, nec miseria. Et usitata in scholis sententia; Possumus

^d Thucydides l. 3. c. 1. Joan. 1. 8. ^f Bern. Ser. de trip. cog. Id. de grat. & lib. arbit.

à singulis peccatis venialibus abstinere, non ab omnibus. Monet (g) Chrysoſtomus magis eſſe timenda parva peccata, quam magna. Magna enim ut averſemur, ipſa peccati natura efficit: parva autem hac ipſa re quia parva ſunt deſides reddunt: & dum contemnuntur, non poteſt ad eorum expulſionem animus generoſè inſurgere. Quia verò ad verſus carnis moleſtias, & quotidiana peccata difficilius luſta eſt, & pugna anceps; idèò ſecundus Pfalmus oculos levat ad montes, ſalutare præſidium à Sanctis poſtulans, & infallibile auxilium ab eo expectans, qui fecit cælum, & terram. De malis ſcriptum eſt. (h) *Oculos ſuos ſtatuerunt declinare in terram.* Nobis autem clamat Apoſtolus (i) *Quæ ſuſum ſunt querite, quæ ſuſum ſunt ſapite, non quæ ſuper terram.* Quid moraris in convallibus, ſi auxilium tuum à Domino eſt, qui habitat in excelsis? Ipſe cuſtodit te ab omni malo, ſemperque vigilat ad tui cuſtodiam, ut à recto virtutis tramite nunquam poſſis deviare.

III. Sic depoſita peccatorum ſarcina levior eris ad aſcendendum. Perituras autem divitias reſpue, fallaces mundi honores, ac dignitates contemne, & tertium gradum conſcendiſti. Nam ſi adhuc opus habes, ut hæc diſcas, inquit (k) Chryſoſtomus, nempe quod nihil magnum ſint divitiæ, quod umbra ſint res præſentes, & ſomnium; quod inſtar fumi evaneſcant, & evolent, ſta interim extra adyta, mane in veſtibus; nondum enim fuiſti dignus, qui ingredereris ſuperna regna. Nam ſi neſcis earum inſtabilem & perpetuo fluentem diſcernere naturam, quomodo eas poteris deſpicere?

METRUM XXXIII.

Non tot monſtra cubant Tartareo in ſpecu,
Non tot parit Lybia feras;

g Chryſ. Hom. 87, in Matth. h Pfalm. 16. i Coloff. 3. 1 k Chryſ. Hom. 29. in ep. 1. ad Cor.

Quot cura lacerant pectora divitum,
 Quot opprimuntur fluctibus.
 Magnatum requies exulat atriis,
 Auro bibuntur toxica.
 Nec mentis stolidæ prælia sopiunt
 Fasces, opes, & purpura.
 Ah! regnum miseri, veraque gloria,
 Qua sede lateat nesciunt.
 Rex est, & tumido ditior Attalo,
 Rex esse qui potest sui.
 Heres ipse sui possidet omnia,
 Qui se obsequentem possidet.

Rectè (l) Augustinus, Venenum charitatis est spes adipiscendarum, aut retinendarum rerum temporalium. Rectè item Bernardus, Quærat Paganus divitias, qui sine Deo vivit: quærat Judæus, qui terrenas promissiones accepit: sed qua fronte magis, aut qua mente Christianus divitias quærit, postquam Christus beatos esse pauperes prædicavit? Avaritia, inquit (m) Pater Romanæ historiæ, fidem, probitatem, cæterasque artes bonas subvertit; & pro his superbiam, crudelitatem, Deos negligere, omnia venalia habere docuit. Idè Lycurgus auri, argentique usum velut omnium scelerum materiam sustulit, teste (n) Justino in historiis. Eleganter Maximus (o) Tyrius: Vir bonus es? mores tuos muta, improbitatem cole, & divitias consequeris. Leno esto, aut caupo, prædo, aut veterator, perfidus, aut sycophanta, pretio æquum, bonumque perverte, honestati renuncia, ditesces. Per hanc viam ad opum fastigia, ad dignitatum culmen pervenitur. Virum, qui ascendit hunc gradum ita describit (p) Gregorius. Alius contempta mundi superbia honores, atque dignitates hujus sæculi decrevit vitare, ultimum

l Aug. lib. 83. qq. quæ 36. Bern. Serm. 1. de omnibus Sanctis. m Sallust. in Catilina, n Justinus lib. 3. o Tyrius Serm. 30. p Greg. Hom. 20. in Ezech.

appetit inter homines locum tenere, ut tanto excelsior inveniatur in permanenti gloria, quanto humilior aspicitur in transeunte vita. Ideò exultans in spiritu in domum Domini se mox iturum testatur, in cujus atriis consistit. Quâ spe roboratus æternæ pacis præmia, bonorumque cœlestium abundantiam commendat, & dulcissima exultationis verba depromit.

IV. Quartus ascensionis gradus ab his, quæ foris sunt, ad teipsum te ducit. Divitiarum, ac dignitatum exuta sollicitudine corpus tuum castigare, sensus cohibere, perturbatos animi motus sedare, omniumque vitiorum carnalem debes reprimere concupiscentiam. Ut enim docet (g) Eucherius Lugdunensis, si unusquisque nostrum subdere sibi passiones studeat, & eminentia dominantis animi super eas stare consuecat, ex ipsis sibi gradum construit, quo ad superiora conscendat. Sublimabunt nos, si fuerint in franos: de nostris etiam, vitiis scalam nobis facimus, si vitia ipsa calcamus. Ideò docet (r) Apostolus dicens: *Castigo corpus meum, & in servitutem redigo.* Nam, ut scribit in moralibus B. (f) Gregorius; tantò melius mens ad superna appetenda componitur, quantò corpus ab illicitis arctius edomatur. Quemadmodum passerulus pede alligatus, ait sanctus (t) Maximus Monachus, & Martyr, volare incipiens in terram funiculo detrahitur: sic quoque mens nondum affectibus liberata, & ad rerum cœlestium cognitionem volare contendens, ab affectibus ducitur, & in terram detrahitur. Sententia Domini est non posse discipulum ejus esse, qui non odit animam suam: (u) *Et qui perdiderit animam suam, salvam faciet illam.* Beati quos nulli metus terrent, exclamat Romanus (x) Orator quos nullæ ægritudines exedunt, nullæ libidines incitant, nullæ futiles lætitiæ exultantes languidis liquefaciunt voluptatibus. Ut enim maris

g Eucher. Hom. 1. de Ascens. r 1. Cor. 9. 27. f Gregor. lib. 31. cap. 28.
t Max. cent. 1. de Char. cap. 85. r Lucæ 14. 26. 9. 24. x Cic. 5. Tusculan.

tranquillitas intelligitur, nulla, ne minima quidem aura fluctus commovente; sic animi quietus, & placatus status cernitur, cum perturbatio nulla est, qua moveri queat. Carnem igitur spiritui subjice, coërce vagam sensuum licentiam, pravos animi motus comprime, exhibe membra tua hostiam viventem, sanctam, Deo placentem: hac enim ratione purificatus non jam ad montes, sed ad ipsum Deum oculos erigere, & divinæ misericordiæ feliciter poteris appropinquare, sicut dicit Psalmus, *Ad te levavi oculos meos, qui habitas in caelis.* Opprobrium quidem abundantibus eris, & despectio superbis, qui præsentia diligentes, futura aut negligunt, aut non credunt: cunctas tamen molestias, & irrisiones hoc uno remedio superabis, si semper oculos habens ad Dominum elevatos exclames, *Miserere nostri Domine, miserere nostri.*

V. Quintus gradus ascensum perficiens incipientium in omnimoda proprii iudicii, propriæque voluntatis abnegatione consistit. Tantum enim virtuti adjicit homo, quantum propriæ voluntati, proprioque iudicio subtrahit. Voluntatem verò propriam eam dicit esse (y) Bernardus, quæ non est communis cum Deo, & hominibus, sed nostra tantum; quando quod volumus, non ad honorem Dei, non ad utilitatem fratrum, sed propter nosmetipsos facimus, non intendentes placere Deo, & prodesse fratribus, sed satisfacere propriis motibus animorum. Quid autem odit, aut punit Deus præter propriam voluntatem? Cesset propria voluntas, & infernus non erit. Et post pauca proprium etiam consilium, propriumque iudicium perstringens, illorum esse ait, qui zelum Dei habent, sed non secundum scientiam, sequentes errorem suum, & obstinati in eo, ita ut nullis velint consiliis acquiescere. Hi sunt unitatis divisores, inimici pacis, charitatis expertes, vanitate tumentes, placentes sibi, &

y Bernard. Ser. 3. de Resurrect.

magni in oculis suis, ignorantes Dei justitiam, & suam volentes constituere. (2) Epictetus Stoicus, cujus doctrinā Evangelicā redolet disciplinā, sic de propria voluntate scribit. Si talis sit nostra voluntas, qualem ipsam esse oportet, unicum nimirum id bonum erit nostrum: si secus sit affecta, unicum, solumque erit malum nostrum. Cæterum si ad hunc gradum felici progressionē pervenisti, nil boni tibi arroges, ne ruinosā deceptus præsumptione præcipites. Dic autem cum Psalmographo: *Nisi quia Dominus erat in nobis forsitan homines deglutissent nos.* Cænosum, & rapidum pertransisti torrentem, terrenorum affectuum infectionibus sordidatum: aquam evasisti humanis viribus impertransibilem, ab illo scilicet adjutus, qui Petro Apostolo fluctuanti manum, ne mergeretur, extendit: contrito laqueo ereptus es, sicut passer ab insidiis inimici: ac propterea Psalmi devotionem assumere debes, & dicere: *Adjutorium nostrum in nomine Domini, qui fecit cælum, & terram.*

METRUM XXXIV.

O Curas hominum, stultaque pectora!
 O quam desipiunt, qui nimium suo
 Credunt arbitrio, qui sapiunt nimis!
 Quam desiderii difficile est modum
 Et metam propriis ponere sensibus!
 Nescitis cupidi quo lateant loco
 Mundi prosperitas, veraque gaudia;
 Felicem Tyria non faciunt opes,
 Non gemma, & Perues munera divitis,
 Non regni solium, rubraque purpura.
 Sed letis fruitur conditionibus
 Æternis inhians semper honoribus,
 Qui prudens timidos edomuit metus.

2. Epictet. apud Arianum l. 4. cap. 5.

Fœdoque imposuit fræna Cupidini,
 Nec vultum variè fingit ad improba
 Plebis consilium, nec popularibus
 Arctatur studiis, quem sapientia,
 Et virtus solidi pectoris hospita,
 Quem simplex probitas, nudaque veritas,
 Quem firmat pietas, & niveus pudor.
 Quem fluctus tumidi non quatiunt freti,
 Non missum supero fulmen ab æthere,
 Non vultus procerum sæva minantium
 Qui tuto latitans eximius loco
 Infra se placidus conspicit omnia.
 Quem non ambigui dura necessitas
 Fati terrefacit, nec queritur mori.
 Hic felix nimium, solus & entheo
 Per nubes medias percitus impetu,
 Sublimem intrepidus transiliet polum.

V I. Libet autem in fine horum graduum ad eos spectantium, qui purgantur à vitiis, (a) Guerrici Abbatis aurea verba usurpare. O quam felix est, de quo dici potest: *Impleti sunt dies purgationis ejus*, ut jam nihil aliud ei supersit, nisi ut ferant eum in Hierusalem supernam & sistant eum Domino. Et quidem dies, qui ad purgandum nobis dati sunt, velimus nolimus, implemus: sed væ nobis, si dies implentur, & purgatio minimè impletur: ut postea necesse sit illo nos igne repurgari, quo nihil pœnalius, nihil acrius, aut vehementius in hac vita excogitari potest. Heu quanta dierum incuria est, dierum scilicet, qui nobis ad purgationem concessi sunt! Quam pauci reperiuntur, qui tempori pretium ponant, qui cogitent apud se, quantum valeat dies una ad purgandam animam, ad comparandam æternitatem? Ut autem quis cognoscat an sit perfectè purgatus, debet diligenter advertere,

a Guerric. ser. 6. de purific.

adeptus fuerit an non strenuitatem, severitatem, & benignitatem. Porrò strenuitas est quidam vigor animi omnem excutiens negligentiam, & disponens animam ad bona opera diligenter, & accuratè facienda. Severitas omnem restringit concupiscentiam, & ferventem reddit animam ad amorem asperitatis, & paupertatis. Benignitas est quidam dulcor animæ excludens omnem iracundiam, invidiam, & nequitiam, habilitans animam ad benevolentiam, tolerantiam, & internam lætitiã. Et hic est terminus viæ purgativæ, nam omnis conscientia munda læta est, atque tranquilla, & secura mens quasi juge convivium. Agnovit hanc animi purgationem vir Ethnicissimus, sed profundæ doctrinæ (b) Plotinus, atque inter cætera purgationis indicia hæc habet: Timorem expellet omnino, nulla enim de re metuet: motum verò subitum expellet, nisi quatenus admonitionis loco sit. Cupiditatem turpium proculdubio non habebit: esculentorum quoque, & poculorum ad remissionem doloris ipse animus non habebit: sin autem habuerit naturalium dumtaxat ut arbitrator, ita tamen ut neque inconsultum hæc habeant impetum. Quod si habeant, quatenus cum phantasia solum, hac quoque præfigurata. Omnino autem ipsa ab his omnibus erit pura, voletque etiam irrationale purum efficere, adedò ut ne commoveatur quidem, aut saltem quam minimè, commotionesque illius statim ipsa propinquitate sedari queant, perinde ac si quis sapienti propinquans ipsa propinquitate aliquid ab ipso percipiat, vel similis illi factus, vel reveritus, ut nihil audeat facere eorum, quæ bonus non ausit. Non ergo erit pugna. Hæc Plotinus. Utinam sordes abluat animæ meæ, qui solus potest facere mundum ex immundo conceptum semine, qui lavat omnia peccata nostras, & projicit in profundum maris omnes iniquitates nostras. Utinam illius aquæ cælestis, quæ super cælos est, par-

b Plotin. l. 2. ext. can. 5.

ticipio lotus, totus cælestis efficiar, quæ sursum sunt quærens, non quæ super terram. Quid mihi cum aquis inferioribus, ut desiderem aquam cernosam fluviorum Egypti, quæ nec abluere potest nec sitientem animam refocillare? Congregentur in locum unum aquæ istæ, & appareat arida: appareat inquam facies terræ, facies cordis mei terreni à vitiis emundata, & ab aquis sceleribus expurgata, & germinet herbam virentem, & omne lignum pomiferum juxta genus suum: nec enim arida remanere poterit, sed fecundata imbre cælesti florebis, & germinabit, & fructum afferet in patientia.

§. III.

Quinque gradus proficientium: virtutes omnes acquirere, virtutum exemplar aliis esse, justitiæ vias docendo demonstrare, se humilem in omnibus exhibere, omnes irrisiones, & detractiones patienter ferre.

I. **M** Acte animi virtute fidelis ascensor, nec te ea quæ dicta sunt perturbent, ait (a) Climacus: nemo unquam repenti uno simul passu scilicet gradus omnes conscendere potuit. Jam à malo declinasti, jam spinosum incipientium iter cucurristi: nunc à vitiis purgata mens virtutibus ornari debet. Quid enim juvat, ut sapienter (b) Chrysostomus scribit, quod omnes spinæ sunt amputatæ, si non sint dejecta bona semina? Non sufficit recessus à malo, ut in bonorum simus possessione. Nam si spinis evulsis terra maneat otiosa, herbas rursus inutiles germinabit. Est hic igitur proficientium gradus primus, omnium virtutum acquisitio. Solæ faciunt virtutes beatum, inquit (c) Macrobius, nullaque alia quisquam via hoc nomen adipiscitur. Nempe ille beatus est:

a Climac. gr. 25. b Chrylost. Hom. 16. ad Ephes. c Macrobius in som. Scip. lib. 1. c. 8.

(d) *Quem non ambigui fasces, non mobilis vulgus,
Non leges, non castra tenent: qui pectore magno
Spemque, metumque domat vitio sublimior omni,
Exemptus fatis, indignantemque refellit
Fortunam, dubio quem non in turbine rerum
Deprendet suprema dies, sed abire paratum,
Ac plenum vita.*

Sola virtus, ut verbis utat (e) Isidori Pelusio: æ, præclaram, & nunquam inter morituram gloriam obtinet, ut quæ nec vetustati cedat, nec oblivione conteratur, nec marcescat, verum recentem semper, ac vegetam, & florentem dignitatem habeat: ac proinde prudentibus viris omnibus viribus enitendum est, ut eam adipiscantur. Nam ut sapienter scripsit (f) quidam, virtutis ignorantia mors animæ est. Nec te terreat difficultas ascensus, quandoquidem, ut ait (g) Poëta.

Ardua virtutem profert via.

Quid enim dicit Psalmus; *Qui confidunt in Domino sicut mons Sion, non commovebitur in æternum qui habitat in Hierusalem.* Qui proficiendi desiderio infatigabiliter ad ulteriora sese extendere conatur, tamen in principio asperum iter, pugnam laboriosam experiatur; quanto tamen amplius progreditur, tanto magis habilitatur ascensui: & quod magis decertat, eò firmior & robustior evadit, donec virtutis illectus pulchritudine insuperabilis omnino sit, & coronæ propinquus. Ipsi montes, ad quos prius oculos levaveras, ipsi, inquam, in circuitu tuo malos homines elongabunt à te, ne fortè pravis eorum moribus, & exemplis in ruinam traharis. In hac spe singulariter constitutus perge securus, qui sancti desiderii primitias jam habere meruisti: mimini scriptum: *Regnum Cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud.* Porro Regnum Cælorum regnum virtutum est, quod cum adeptus

d Stautius lib. 2. Sylv. v. 357. e Isidor. Pel. lib. 2. Epist. 286. f Æneas Gazeus in Theophrasto. g Silius Ital. lib. 2. punic. v. 574.

fueris, requiescet super te in fine hujus Psalmi promissa pax, quam nec mundus dare, nec mundanus recipere potest, pax exuperans omnem sensum, omnia vota transcendens.

II. In excelso virtutis fastigio collocatus ad secundum pervenies gradum, ut proximo tuo teipsum exhibeas virtutum omnium perfectissimum exemplar. Nam, ut scribit elegantissimè (*h*) Hildebertus Turonensis Archiepiscopus, citra profectum proficit, quisquis alteri cum potest non prodest. Magis autem profunt exempla, quam mores, & ut docet (*i*) Salvianus, Procrator est quodammodo salutis humanæ, qui non tantum id agit, ut ipse bonus sit, sed efficere & hoc nititur, ut alii mali esse desistant. Auctor est bonorum sequentium, ait (*κ*) quidam, qui relinquit exemplum. Et alius (*l*) sapiens nil sibi optatius esse asseverat, quam quod sit ad recta tendentibus propositus quasi exemplar. [*m*] Laurentius Justinianus rem istam sic eloquenter pertractat. Quantum excitent ad virtutum studia virtutum exempla eos, qui Deo placere volunt, atque virtutibus ornari peroptant, quisque sapiens sufficienter intelligit. Erigitur namque humana fragilitas, & opportunè corroboratur in opere exemplis majorum, atque quotidie animatur ad melius Patrum rememoratione virtutis. Stude igitur omni qua vales industria morum splendore nitescere, ut Dominicæ oves ex te quotidie ædificentur videntes in te lumen fidei, spei longanimitatem, ardorem charitatis, cordis innocentiam, justitiæ zelum, amorem fraternitatis, pudicitæ constantiam, tolerantiam laborum, dilectionem inimicorum, patientiæ robur, studium humilitatis, vitæque omnimodam integritatem. Tunc laudabiliter poteris Psalmum istum decantare, quo conversa in libertatem captivitas diaboli com-

h Hildeber. Epist. 1. *i* Salvian. lib. 7. & Symmach. lib. 9. Epist. 25. Plinius lib. 6. Ep. 11. *m* Iust. an. lib. de regim. pralat. c. 13.

memoratur. Tunc replebitur os tuum gaudio, & lingua exultatione. *Tunc dicent inter gentes, Magnificavit Dominus facere nobiscum, facti sumus letantes.*

III. Post virtutum exhibitionem sequitur tertio loco sapientia illuminatio, ut sis potens verbo rudes edocere, & rectas justitiæ vias cunctis hominibus bonæ voluntatis efficaciter demonstrare. Multò enim majus beneficium eis conferes si inscitia liberaveris animum, quam si corpus ægritudine, ut Socrates asserit apud (n) Platonem. Hinc Simandius, teste (o) Diodoro, suam Bibliothecam hac Epigraphe prænotaverat, *Animi medicamentum*. Debet autem doctor perfectus similis esse Athenodoro Philosopho, cujus doctrinam Salustius apud Suidam igni comparabat omnia adjacentia, & propinqua incendiis. Debet virtutibus ornatus esse, ut magnus (p) Basilus luculenter ostendit, cujus universæ totius vitæ actiones testimonio sint charitatem in eo erga Deum inesse, qui divinarum literarum scientiam habeat, vir integer, nec ulli distractioni indulgens, ab avaritia abhorrens, minimè libenter gerendis se negotiis admiscens, quietus, amans Deum, cui denique nihil sit præstantius honore Dei. Debet doctrinam moribus confirmare: nihil enim, ait (q) Elias Cretensis, sermone firmitus est, qui rebus confirmetur. Quod si eloquium tuum ignitum plures converterit ab errore viæ suæ, vide ne tibi surrepat inanis gloriæ perniciofa præsumptio, sed omne bonum divinæ tribuens dispensationi Psalmum sequentem recitare memineris, quia *Nisi Dominus ædificaverit domum, in vanum laboraverunt qui ædificant eam*. Inanis gloria subtilissimum venenum est omne opus bonum inficiens. Inter homines quidem terrenis affectionibus alligatos absque inani gloriatione nihil eximium, nihil dignum memoria geritur, ut Ælius (r) Aristides sub-

⁂ Plato in Hippiæ o Diodor. lib. 1. antiq. cap. 1 p Basil. orat. de renunc. q Elias in orat. 19. Naz. num. 17. r Aristid. or. de paraphthegmare tom. 3.

tilissimus, & suavissimus orator multis exemplis ostendit. At Christianæ perfectionis cupidus nihil credens humanam industriam prævalere, quicquid boni facit, Deo adscribit, & psallit cum Propheta, quia *Nisi Dominus custodierit civitatem, frustra vigilat qui custodit eam.* Non tua, sed Domini hæreditas sunt filii quos fortasse per Evangelium genuisti: atque sicut sagitta de manu potentis egressa magna celeritate currit, & percutit; ita filiis excussorum divina, non tua virtute ad destinatum sanctitatis scopum perducti sunt.

IV. Hactenus quasi alter Helias non curru igneo, sed gradibus subvectus virtutum cælum mysticum conscendisti. Cavendum nunc est, ne carnis pondere depressus ad terrena labaris: quo altior es, eo gravior ruina erit, si cadas. Esto igitur quartus gradus tui perfectus humilitas. Nam, ut Magnus docet (*f*) Gregorius, qui sine humilitate virtutes congregat, quasi inventum pulverem portat. Bonus fundus humilitas, ait (*t*) Bernardus, in quo omne ædificium spirituale constructum crescit in templum sanctum in Domino. In humilitate summum bonum statuit Antisthenes referente [*u*] Clemente Alexandrino. Sed & [*x*] Manuel Pa'æologus Imperator Constantinopolitanus summi Princeps ingenii in laudes humilitatis effusissimus; Humilitas, inquit, accuratum præsidium est bonorum omnium, virtutumque terminus, & requies, & portus salutaris, & locus tutus. Humilitas divinum quiddam, multisque celebratum laudibus, nulla non parte venusta, & incomparabili cum pulchritudine circumiens, omnes ad se pertrahit, & in amorem sui pellicit. Propterea Psalmus huic gradui correspondens beatos prædicat omnes, *qui timent Dominum, qui ambulant in viis ejus. Quæ sunt viæ Domini, nisi viæ humilitatis? Discite à me,* [*y*] inquit, *quia*

f Greg. in Psalm. 3. Pœnit. & Bern. lib. 2. de Confid. *u* Clem. Alex. lib. 1. St. om. *x* Manuel Pal. ot. 7. *y* Matth. 11. 29.

mitis sum, & humilis corde. Reputa ergò te omnium infimum, & abjectissimum, ut illius sequaris vestigia, qui dixit, [z] *Ego sum vermis, & non homo, opprobrium hominum, & abjectio plebis.* Beatus eris, si hæc feceris, & videbis bona Hierusalem omnibus diebus vitæ tuæ. Porro humilitas in silentio conservatur, imò, ut dicit [a] Philippus de Claravalle, humilitas silentium parit. Humilitas, ait ille, virtutum regina primogenitum filium suum silentium parit, in quo, & de quo cultus justitiæ pendet.

V. Tandem profectum tuum coronans quintus gradus est patientia, cujus vinci victoria est: si videlicet omnes detractiones, irrisiones, contemptus, contumelias, & persecutiones patienter, & mansuetè sustineas. Patientia est, inquit (b) Cyprianus, quæ nos Deo & commendat & servat: ipsa est quæ iram temperat, quæ linguam frænâ, quæ mentem gubernat, pacem custodit, disciplinam regit, libidinis impetum frangit, tumoris violentiam comprimit, incendium simultatis extinguit, coërcet potentiam divitum, inopiam pauperum refovet, tuetur in virginibus beatam integritatem, in viduis laboriosam castitatem, in conjunctis & maritatis individuum charitatem, facit humilem in prosperis, in adversis fortes, contra injurias, & contumelias mites: docet delinquentibus citò ignoscere, si ipse delinquas, diu & multum rogare: tentationes expugnat, persecutiones tolerat, passiones, & martyria consummat. Ipsa est, quæ incrementa spei sublimiter provehit: ipsa actum dirigit, ut tenere possimus viam Christi, dum per tolerantiam gradimur: ipsa efficit ut perseveremus filii Dei, dum patientiam Patris imitamur. Hæc eloquentissimus Cyprianus. Nihil autem utilius accidere potest homini, ut Abbas (c) Lætiensis sapienter docet,

z psalmi 21. a Philip. Clar. præf. in lib. vitæ sancti Bern. b Cyprian. de bono patientiæ. c Lud. Blosius Instit. spirit. cap. 8

quam tribulatio siue sit externa, siue interna: & nullum certius signum divinæ electionis habetur, quam si quis afflictionem, vel quicquid aduersi à Deo immititur humiliter patienterque sustineat. Optimè (d) Lucifer Calaritanus: Ad æternam vitam perfruendam nos peruenturos scientes omnia gratanter perpetimur, damna corporis lucris animæ repensamus, coronam in vulneribus computamus, de tormentis, & doloribus illatis in Christo triumphamus. Inter ingruentes itaque aduersitates, inter crebras afflictiones, sæculique molestias constanti fervore perseverans cantabis Domino, & dices: *Sæpè expugnaverunt me à iuventute mea, etenim non potuerunt mihi.* Cedent, cedent diabolicæ fraudis machinamenta: arescent, & confundentur impii, cum viderint perfidiam suam bonorum constantia superari. Forti animo esto, & agere, & pati fortia Christianum est. Præclarè quidam (e) Ethnicus: sic parati esse debemus, ut quicquid acciderit, nihil animo sit novum.

M E T R V M X X X V.

Seu tibi blando speciosa vultu
 Fortuna sæpe rideat.
 Sive te sevis agitet procellis,
 Durisque curis implicet:
 Disce fatalem superare sortem,
 Omnemque casum vincere.
 Nulla te sursum vebat aura, nullus
 Te maror infra deprimat.
 Mitius diræ ferient sagitte,
 Si te paratum torqueant.
 Iustus, & mentis solida futurum
 In pace bellum preparat.

d Lucifer. lib. 6. ad Constantium. e Vlpianus Rhetor in 1. Demosthen. Olyæchiæam.

*Si ruat mundus, pelagusque terræ
Vndas furentes misceat.*

*Si polus flammis rapidis cremetur,
Si monstra seviant stygis.*

*Spernet hic stultos populi tumultus,
Spernet fragores fulminum,*

*Et per anguores pereuntis orbis,
Fragmenta calcans ætheris,*

*Transiet constans, timidusque letus
Cernet cadentium metus.*

Ad hunc gradum qui pervenerit cognoscet in hoc terminum sui profectus, quia Patientia opus perfectum habet: illique debetur corona, qui legitimè decertans devotus Deo permanet inter flagella.

§. I V.

Quinque gradus perfectorum: Orationis studium, purissima intentio, in omne bonum magno impetu ferri, velle semper quod vult Deus, adherere Deo, & unum fieri cum eo spiritum intimo charitatis affectu.

1. **E**O potissimum spectat Prophetalis ascensus, ut Epaulatim altiora petens indicia nobis tuæ perfectionis ostendas. A vitiis purgatus, virtutibus illustratus ut sis; hætenus tamen profecisse non sufficit: quinque supersunt perfectorum gradus, quinque scilicet ornamenta, quibus animam amiciri par est, antequam divino conspectui præsentetur, & unus cum Deo spiritus efficiatur. Primitus sese offert sedulum orationis studium, externas nimitum deserere occupationes, pauca cum hominibus, plura cum Deo miscere colloquia, quoniam in ipso sunt omnia. Oratio, inquit (α) Elias Monachus, clavis regni cælorum est. Oratio nuda orantes tanquam panis confirmat: quæ

α Elias in Florilegio.

cum aliqua contemplatione conjuncta est impinguat: quæ vacat specie & simulacris vini odorati instar est, quo repleti intatiabiliter admirantur, & obstupescunt. Ibi remedium vulnerum, ait (b) Bernardus, ibi subsidia necessitatum, ibi refarcitus defectuum: ibi profectuum copiarum, ibi denique quicquid accipere, vel habere hominibus expedit, quicquid decet, quicquid oportet. In hoc gradu collatus Propheta se pia in Psalmo humilitate prosternit, quia justus in principio orationis accusator est sui. Consciens conditionis humanæ clamat de profundis ad Dominum, quia tantò se celerius credit exaudiri, quo profundius humilitatis penetralibus sese abdiderit. Quia verò cognoscit se nullatenus culpas posse deserere, quin otioso sermone delinquat, vel superfluis excedat cogitationibus, aut inanibus actibus occupetur; idè misericordiam Domini, & copiosam ejus redemptionem desiderat, quo purior valeat purissimi Regis conspectui præsentari.

II. Iam qui assidue cum Deo versari in suavissima orationis quiete didicisti, ad alterum gradum properare debet, ut quicquid boni cogitas, dicis, vel operaris, id totum sincera, ac purissima intentione ad solam Dei gloriam dirigas, non tuum commodum quærens, non gloriam tuam appetens, non auram captans popularem, non propriam desiderans consolationem. Ita quod omnium actionum tuarum basis, amissis, & fundamentum sit Dei solius honor, & gloria. *Quid enim mihi est in Cælo*, ait (c) Propheta, *aut à te quid volui super petram, Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum*. Clarè de hoc (d) Bernardus: Puritas intentionis hæc est, ut simplex oculus totum corpus lucidum faciat, ut quicquid feceris propter Deum facias, & ad locum unde exeunt gratiæ revertantur, ut iterum fluant. Optimè etiam exclamat (e) Richardus. O

b Bern. serm. ult. sup. Cantica. c Psalm. 72. d Bern. serm. 3. in vigil. Nativit. e Richard. Viçt. de erud. hom. in. lib. 1. c. 3.

quoties ipsam veritatem non pro veritate, sed pro vanitate quærimus: & inventam veritatem non in veritate, sed ad vanitatem diligimus, & quod miserrimum est, in verbis vitæ ad mortis lucra negotiamur! Non sic fidelis servus, non sic, sed de bonis operibus nihil arrogans sibi, psallit Domino cum Propheta, *Domine non est exaltatum cor meum, neque elati sunt oculi mei: neque ambulavi in magnis, neque in mirabilibus super me.* Rectam enim intentionem comitatur humilitas, cujus prævaricator à divinæ suavitatis gustu, sicut infans à maternis uberibus, excludetur.

III. Hoc posito bonorum operum solidissimo fundamento ad tertium gradum provehi necesse est. Hic autem præparandus est animus, non tam ut agas, quam ut patiaris. Opera spiritûs ingenti fervore perficere, & in omne bonum magno impetu ferri, tertius est gradus, quem non incongruè tertium cælum dixeris, ad quod raptus Apostolus audivit arcana verba, quæ non licet homini loqui. Intelligentia namque humana, ut subtiliter docet [f] Richardus Victorinus, divinitus inspirata, & illo cœlesti lumine irradiata aliquando sublevatur supra propriam scientiam, aliquando etiam supra industriam, aliquando autem etiam supra naturam. Cœlestis enim desiderii ardor cum vehementer exæstuat, animam divino amore fervidam per violentiam ardoris sublevat ad superiora. De tali anima rectè illud intelligimus, quod in (g) Canticis scriptum est: *Quæ est ista quæ progreditur quasi aurora consurgens?* Quæ quidem aurora sequentium graduum incremento dilatabitur, donec in diem desinat splendidissimam, in diem illam, quæ melior est in atriis Domini super millia. Vide autem num illi, qui ejusmodi est, possit consequens Psalmus convenire, *Memento Domine David, & omnis mansuetudinis eius.* Votum enim vovit se requiem non habiturum, donec in-

f Rich. lib. 5, de contempl. cap. 4. g Cant. 6. 9.

veniat locum Domino, dignumque Deo Iacob tabernaculum ædificet in seipso, in quo ipse Dominus, cum sanctificatio efflorebit, requiescet. Prolixior cæteris est Psalmi hujus modulatio, quæ mysticæ ascensionis concinit sacramenta, & fidelem ascensorem ad celsioris sanctitatis augmentum perducit.

IV. Et quidem hucusque pervenisse magna delectationis est, magnum gratiæ incrementum. Sed nunquid hic præmatura statione commorandum? Absit. Sed quid dicit Scriptura; [*b*] *Amice ascende superius.* In hoc ascensu mirantur sancti animæ tuæ anagogicum proVectum, & dicunt [*i*] *Quæ est ista, quæ ascendit de deserto deliciis affluens, innixa super dilectum suum?* Inniti enim super dilectum, cum Dei voluntate in omnibus concordare, à divino beneplacito in nulla penitus re dissentire, verbo ut dicam, velle semper quod vult Deus, sublimis Philosophia est, quam ad quartum gradum promoti totis debent viribus profiteri. Hanc sapientiam petimus, cum dicimus in oratione, *Fiat voluntas tua.* Hanc docuit Christus, cum oravit ad Patrem, *Non mea, sed voluntas tua fiat.* Hac omnes sancti Dei excelluerunt illud jugiter clamantes, *Domine, quid me vis facere?* In hac salus, & vita; pax, & gaudium sita sunt, fastigium, & culmen Christianæ perfectionis. De hac conformitate humanæ voluntatis cum divina libellum edidit Hieremias Drexelius, quem nunquam satis laudare valeas. Ex hoc disces quicquid de hac re, vel veterum Patrum monumenta continent, vel sanctorum exprimunt exempla. Hanc sapientiam qui possederit, verè poterit Psalmi dulcedinem experiri, verè poterit sapienter psallere, *Ecce quam bonum, & quam jucundum habitare fratres in unum: quoniam illic mandavit Dominus benedictionem, & vitam usque in seculum.*

† Luc. 14. 10. † Cant. 8. 5.

METRUM XXXVI.

Hoc fixum est mihi, Numinis verendas
 Leges, ac nutus, iussa que sancta sequi.
 Vultus nam gero pendulos ab illis,
 Meta voluntati figitur ista bone.
 Deprensa ut pelago levis carina,
 Horrida præcipiti bella movente Noto,
 Sidus Parrhasia requirit urse,
 Tutior ut dubium naufraga radat iter,
 Arctos sic mihi erit Dei voluntas,
 Seque mea hoc semper sidere vita reget.
 Seu languore velit, malaque feбри,
 Fractaque continuo membra dolore premi.
 Seu me pauperie imperet gravatum
 Libera servili subdere colla jugo.
 Seu duro jubeat labore fungi,
 Reddere & ingenua sordida pensa manu.
 Nil fœdum, nihil estimabo durum,
 Quamvis ille novis sæviat usque modis.
 Quod si me jubeat lacus nefandis
 Quos merui noxis sponte subire stygis.
 Ah! malle stygias Deo jubente
 Pœnas, quam celsi splendida regna Poli.
 Cœlorum proceres, cœlique regna,
 Quid mihi vobiscum, si meus absit Amor?
 Ut solem Clytie aspicit fugacem,
 Panditur Eo, clauditur occiduo.
 Sic sol est mihi Numinis voluntas,
 Hac sine cuncta mihi nox tenebrosa forent.

V. Ite nunc humanæ vitæ calamitates, ite brutalium
 affectuum perturbationes, nunc cedendum est trium-
 phanti. Ad cœleste fastigium virtutum gradibus per-
 ventum est, ad finem qui nullis limitibus terminatur,
 ad summum totius perfectionis cacumen. Stat Dowi-

nus innixus scalæ, ut animam amoris igne candentem sibi intimè uniat, & indissolubili charitatis nexu secum conglutinet. Teste enim (k) Climaco charitas est, quam in summitate scalæ vidit Jacob. In hac intima cum Deo unione postremi gradus ascensio consistit, cujus dignitas tanta est, ut nec linguis hominum nec Angelorum exprimi possit. Anima si quidem ad hunc statum evecta divina claritate, quæ à Deo resultat, miro modo afficitur, & à Deo sibi intimè unito succensa se Dei genus esse demonstrat, sicut ferrum, dum candet, mirificè ignem repræsentat, & illius proprietatibus pollet. Ejus verò potentiæ in quandam vastissimam, ut ita dicam, Divinitatis solitudinem introducuntur, ubi voluntas Deum ineffabili sensu percipit, & intellectus amissa omni rerum distinctione, ac varietate, cunctaque imagines etiam nobilissimas transcendens Deum sapientissimè ignorans contemplatur: non enim illum clarè intuetur ut in patria, sed excelso ignorantis genere, illa videlicet irrationali, & amente sapientia à S. (l) Dionysio Areopagita tantopere celebrata ipsum divinitus agnoscit. Gustaverat celsitudinis hujus suavitatem Richardus Victorinus, qui loquens de hoc statu dicit: O alta quies, ô sublimis requies ubi omne quod humanitus moveri solet motum omnem amittit: ubi omnis qui tunc est motus divinitus fit, & in Deum transit. O illos verè beatos, de quibus scriptum est, Ego dixi dii estis, non natura, sed gratia; non essentia, sed participatione, qui videlicet unum sunt cum Deo in infinita & inexhausta charitatis ejus abyssu. Hoc est illud unum, quod solum esse necessarium edocuit Christus: hæc est meta, hic finis, ad quem tendere debemus: hæc jucunditas, hæc requies, hæc beatitudo animæ nostræ. Omitto plura hujus unionis, eaque abdita, ac inexpertis incredibilia mysteria, my-

k Climat. gr. 30. l Dionys. libro de myst. Theologia. Rich. de extrem. mal. trac. 3. c. ult.

sticos scilicet contemplationis excessus, lucidissimum divinæ caliginis lumen, arcani secessus admirabile silentium, quietissimæ suspensionis securam tranquillitatem, ebrietatis spiritualis insolitos effectus, purissimi amoris oscula, castissimos amplexus, placidum somnum, extaticos raptus, amantis animæ languores, vulnera, mortem, & quam Theologi mystici explicant, quandam sui ipsius annihilationem, & totalem in Deum transformationem. Hæc secretioris sapientiæ sacramenta ignavis relata fidem amittunt, iisque dumtaxat perspecta sunt, qui in hujus quintidecimi gradus summitate tranquilla pace fruuntur. Ultimus autem Psalmus Gradualis ad hanc ultimam perfectionem invitatur dicens, *Ecce nunc benedicite Dominum omnes servi Domini: in noctibus extollite manus vestras in sancta.* Mundi enim hujus durante caligine Dominum jugiter quærere, & laudare debemus nostrasque semper operationes illuc sedula attollere intentione, unde supernæ benedictionis plenam accipere mercedem mereamur. Hanc sublimem Psalmorum Gradualium intelligentiam, dum eos ex Ecclesiæ præscripto recitamus, solerti oportet consideratione perspicere, ut omni carnis imbecillitate submota de gradu in gradum usque ad ultimum culmen perveniamus, vires tribuente Deo, quem quærimus, ad quem tendimus, quem optamus, cui est honor, & virtus in perpetuas æternitates.

CAPUT XVI.

DE SINGVLIS PARTIBVS
Divinæ Psalmodiæ.

EST hoc in more positum anatomicis dissectoribus, ut post exactam totius corporis, ejusque partium integritantum considerationem, alias etiam vel minimas